

**Správa Národného parku Nízke Tatry
so sídlom v Banskej Bystrici**

**Ďalšia dokumentácia starostlivosti o biotopy, druhy európskeho významu
a druhy vtákov v projektovom území v rámci starostlivosti o časti
SKUEV0302 Ďumbierske Tatry, SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry,
SKUEV0197 Salatín a SKUEV0296 Turková a SKCHVU018 Nízke Tatry
na obdobie 2022 - 2028**

V Banskej Bystrici, 22 .september 2022

Obsah

1. Úvod	3
2. Projektové územie – základné údaje.....	4
3. Biotopy a druhy európskeho významu v projektovom území.....	5
4. Problémy v projektovom území	10
5. Navrhované riešenia.....	11
6. Návrh opatrení	18
7. Cieľový stav biotopov a druhov	22
8. Ďalšie relevantné informácie	23
9. Spracovateľ.....	23
10. Prílohy.....	24

1. Úvod

Cieľom ďalšej dokumentácie ochrany prírody a krajiny je zlepšenie stavu vybraných druhov vtákov, resp. zachovanie ich priaznivého stavu v časti Chráneného vtáčieho územia - CHVU018 Nízke Tatry a biotopov a druhov európskeho významu vo vybraných štyroch územiach európskeho významu (ÚEV), posilnenie biodiverzity a zabezpečenie starostlivosti o tieto územia. Minoritná časť predmetného územia je lokalizovaná v ochrannom pásme Národného parku Nízke Tatry (mimo sústavy Natura 2000) a zaradená bola z dôvodu podpory kurovitých vtákov patriacich medzi druhy európskeho významu, ktoré sa v projektovom území vyskytujú. Ciele majú byť stanovené a dosiahnuté v zmysle smernice Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín v platnom znení (ďalej aj len „smernica o biotopoch“) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/EHS o ochrane voľne žijúceho vtáctva v platnom znení.

Ďalšia dokumentácia ochrany prírody a krajiny bola vypracovaná odborným kolektívom Správy Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Banskej Bystrici (ďalej aj „Správa NAPANT“). V projektovom území sa nachádzajú biotopy a druhy európskeho významu a druhy vtákov, ktorých priaznivý stav je potrebné zachovať alebo dosiahnuť prostredníctvom vhodných manažmentových opatrení. Pre tieto územia nebol zatiaľ schválený program starostlivosti.

2. Projektové územie – základné údaje

Zoznam území európskej sústavy chránených území Natura 2000, pre ktoré je vypracovaná táto ďalšia dokumentácia, spolu s príslušnosťou projektového územia k jednotkám administratívneho členenia Slovenska, je uvedený v tabuľke 1 a v tabuľke 2.

Tab. 1: Zoznam dotknutých chránených území európskej sústavy, výmera v rámci projektového územia, s vymedzením príslušného samosprávneho kraja a okresu v rámci **lesných porastov**

Územie Natura 2000	Výmera (ha)	Samosprávny kraj	Okres
SKCHVU018 Nízke Tatry	6332,09	Banskobystrický kraj	Banská Bystrica, Brezno
SKCHVU018 Nízke Tatry	2119,70	Žilinský Kraj	Ružomberok, Liptovský Mikuláš
SKCHVU018 Nízke Tatry	916,85	Prešovský kraj	Poprad
SKUEV0197 Salatín	135,31	Žilinský kraj	Ružomberok
SKUEV0296 Turková	236,80	Žilinský kraj	Liptovský Mikuláš
SKUEV0302 Ďumbierske Tatry	5213,50	Banskobystrický kraj	Banská Bystrica, Brezno
SKUEV0302 Ďumbierske Tatry	77,40	Žilinský Kraj	Ružomberok, Liptovský Mikuláš
SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry	1081,30	Banskobystrický kraj	Brezno
SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry	2612,82	Žilinský Kraj	Liptovský Mikuláš, Poprad

Tab. 2: Zoznam dotknutých chránených území európskej sústavy, výmera v rámci projektového územia, s vymedzením príslušného samosprávneho kraja a okresu v rámci **ostatných lesných pozemkov**.

Územie NATURA 2000	Výmera (ha)	Samosprávny kraj	Okres
SKCHVU018 Nízke Tatry	692,61	Banskobystrický kraj	Banská Bystrica, Brezno
SKCHVU018 Nízke Tatry	209,02	Žilinský Kraj	Ružomberok, Liptovský Mikuláš
SKCHVU018 Nízke Tatry	27,99	Prešovský kraj	Poprad
SKUEV0197 Salatín	27,89	Žilinský kraj	Ružomberok
SKUEV0296 Turková	3,87	Žilinský kraj	Liptovský Mikuláš
SKUEV0302 Ďumbierske Tatry	508,18	Banskobystrický kraj	Banská Bystrica, Brezno
SKUEV0302 Ďumbierske Tatry	0,48	Žilinský Kraj	Ružomberok, Liptovský Mikuláš
SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry	184,59	Banskobystrický kraj	Brezno
SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry	204,61	Žilinský Kraj	Liptovský Mikuláš, Poprad

Mapové vymedzenie projektového územia v rámci príslušných ÚEV alebo CHVÚ je znázornené v prílohe č. 1. Podrobnejšie vymedzenie projektového územia je uvedené v prílohe č. 2. Pre každé projektové územie je tu uvedený kód a názov územia Natura 2000 (ÚEV a CHVÚ), lesný celok, jednotka priestorového rozdelenia lesa (JPRL), parcelný stav, jej výmera a druh/biotop, ktorý je predmetom ochrany v danom projektovom území. Projektové územie, na ktorom sa majú realizovať navrhované opatrenia, má **celkový výmeru 10 532,76 ha**.

3. Biotopy a druhy európskeho významu v projektovom území

Chránené vtáčie územie

Cieľom ochrany CHVÚ je zlepšenie stavu druhov vtákov, resp. zachovanie ich priaznivého stavu cez posilnenie ich populácií a zlepšenie kvality ich biotopov, vrátane tých, ktoré sú využívané na rozmnožovanie. Projektové opatrenia sú zamerané predovšetkým na zlepšenie biotopov vtáctva, ktoré prispievajú k zlepšeniu stavu populácie druhov vtákov v projektovom území.

SKCHVU018 Nízke Tatry

Projektové opatrenia v SKCHVU018 Nízke Tatry sú zamerané na zlepšenie stavu týchto druhov vtákov: tesár čierny (*Dryocopus martius*), hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*), tetrov holniak (*Tetrao tetrax*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*), d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), muchárik malý (*Ficedula parva*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*) a lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*).

Tab. 3: Celkový stav predmetných druhov v rámci Slovenska a ciele

Názov druhu	Sezóna (B-hniezdna W-zimná)	Vyhodnotenie stavu 2013 a 2019		Manažment/ cieľ	Priorita
<i>Dryocopus martius</i>	B	FV	FV	=	vysoká
<i>Tetrao urogallus</i>	B	U1	U2	↑	vysoká
<i>Tetrao tetrax</i>	B	U2	U2	↑	stredná
<i>Picoides tridactylus</i>	B	FV	U1	↑	vysoká
<i>Tetrastes bonasia</i>	B	U1	FV	=	vysoká
<i>Strix uralensis</i>	B	FV	FV	=	vysoká
<i>Ficedula parva</i>	B	FV	U1	↑	vysoká
<i>Ficedula albicollis</i>	B	FV	FV	=	vysoká
<i>Aegolius funereus</i>	B	FV	FV	=	vysoká
<i>Dendrocopos leucotos</i>	B	FV	U1	↑	vysoká
<i>Glaucidium passerinum</i>	B	U1	FV	=	vysoká
<i>Caprimulgus europaeus</i>	B	FV	U2	↑	nízka

Tab. 4: Hodnotenie stavu predmetných druhov v SKCHVU018 Nízke Tatry a v projektovom území a ciele

Názov druhu	Stav druhu v celom CHVÚ	Stav druhu v projektovom území	Cieľ ochrany v projektovom území	Priorita
<i>Dryocopus martius</i>	C	B	udržanie stavu B	stredná
<i>Tetrao urogallus</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	vysoká
<i>Tetrao tetrax</i>	B	B	udržanie stavu B	vysoká
<i>Picoides tridactylus</i>	C	B	udržanie stavu B	vysoká
<i>Tetrastes bonasia</i>	B	B	zlepšenie stavu na stav A	nízka
<i>Strix uralensis</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	vysoká
<i>Ficedula parva</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	vysoká

<i>Ficedula albicollis</i>	B	B	udržanie stavu B	stredná
<i>Aegolius funereus</i>	B	B	udržanie stavu B	vysoká
<i>Dendrocopos leucotos</i>	C	B	udržanie stavu B	stredná
<i>Glaucidium passerinum</i>	B	B	udržanie stavu B	stredná
<i>Caprimulgus europaeus</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	nízka

Územia európskeho významu

Cieľom ochrany vo vybraných ÚEV, pre ktoré je vypracovaná táto dokumentácia, je ochrana viacerých biotopov európskeho významu a druhov európskeho významu.

SKUEV0197 Salatín

Projektové opatrenia v SKUEV0197 Salatín sú zamerané na zlepšenie stavu biotopov: Ls 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (* 9180), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.3 Javorovo – bukové horské lesy (9140) a Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410), Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510).

Tab. 5: Celkový stav predmetných biotopov v rámci Slovenska v alpskom (ALP) a panónskom (PAN) bioregiónu a ciele

Kód biotopu	Názov biotopu	Príloha smernice	ALP 2007	PAN 2007	ALP 2013	PAN 2013	ALP 2019	PAN 2019	ALP cieľ	PAN cieľ
9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	I	FV	FV	FV	FV	U1	FV	↑	=
9180	Lipovo-javorové sutinové lesy	I*	U1	U1	U1	U1	FV	FV	=	=
9140	Javorovo – bukové horské lesy	I	FV		FV		FV		=	
9410	Smrekové lesy vysokobylinné	I	U1		U1		U1		↑	
6510	Nížinné a podhorské kosné lúky	I	FV	U1	FV	U1	FV	U1	=	↑

Tab. 6: Hodnotenie stavu predmetných biotopov v SKUEV0197 Salatín a v projektovom území a ciele

Biotop	Stav biotopu v ÚEV	Stav biotopu v projektovom území	Cieľ ochrany v projektovom území	Priorita
9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	A	A	udržanie stavu A	stredná
* 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy	C	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná
9140 Javorovo – bukové horské lesy	B	B	udržanie stavu B	stredná
9410 Smrekové lesy vysokobylinné	B	B	udržanie stavu B	stredná
6510 Nížinné a podhorské kosné lúky	B	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná

SKUEV0296 Turková

Projektové opatrenia v SKUEV0296 Turková sú zamerané na zlepšenie stavu biotopov a druhov: Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150), Ls 6.2 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekové lesy (91Q0) a druhov rastlín európskeho významu: črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*) a * poniklec slovenský (*Pulsatilla slavnica*).

Tab. 7: Celkový stav predmetných biotopov a druhu v rámci Slovenska v alpskom (ALP) a panónskom (PAN) bioregiónu a ciele

Kód biotopu /druhu	Názov biotopu/druhu	Príloha smernice	ALP 2007	PAN 2007	ALP 2013	PAN 2013	ALP 2019	PAN 2019	ALP cieľ	PAN cieľ
9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	I	FV	FV	FV	FV	U1	FV	↑	=
9150	Vápnomilné bukové lesy	I	FV	FV	FV	FV	FV	U1	=	↑
91Q0	Reliktné vápnomilné borovicové a smrekové lesy	I	FV		FV		FV		=	
1902	<i>Cypripedium calceolus</i>	II, IV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	↑	↑
2094	<i>Pulsatilla slavnica</i>	II*, IV	U1		U1		U1		↑	

Tab. 8: Hodnotenie stavu predmetných biotopov a druhov v SKUEV0296 Turková a v projektovom území a ciele

Biotop/druh	Stav biotopu/druhu v ÚEV	Stav biotopu v projektovom území	Cieľ ochrany v projektovom území	Priorita
9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	B	B	zlepšenie stavu na stav A	stredná
9150 Vápnomilné bukové lesy	B	B	zlepšenie stavu na stav A	stredná
91Q0 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekové lesy	A	A	udržanie stavu A	vysoká
* 2094 <i>Pulsatilla slavnica</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	nízka
1902 <i>Cypripedium calceolus</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	nízka

SKUEV0302 Ďumbierske Tatry

Projektové opatrenia v SKUEV0302 Ďumbierske Tatry sú zamerané na zlepšenie stavu biotopov a druhov: Ls 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (* 9180), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls 5.3 Javorovo-bukové horské lesy (9140), Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410), Kr 10 Kosodrevina (* 4070) a * fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), * medveď hnedý (*Ursus arctos*), * vlk dravý (*Canis lupus*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a mlok karpatský (*Lissotriton montandoni*).

Tab. 9: Celkový stav predmetných biotopov a druhov v rámci Slovenska v alpskom (ALP) a panónskom (PAN) bioregiónu a ciele

Kód	Názov	Príloha smernice	ALP 2007	PAN 2007	ALP 2013	PAN 2013	ALP 2019	PAN 2019	ALP cieľ	PAN cieľ
9180	Lipovo-javorové sutinové lesy	I*	U1	U1	U1	U1	FV	FV	=	=
9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	I	FV	FV	FV	FV	U1	FV		=
9110	Kyslomilné bukové lesy	I	FV	U1	FV	U1	FV	U1	=	↑
9140	Javorovo-bukové horské lesy	I	FV		FV		FV		=	
9410	Smrekové lesy vysokobylinné	I	U1		U1		U1		↑	
4070	Kosodrevina	I*	FV		FV		FV		=	
4003	<i>Marmota m. latirostris</i>	II*, IV	U2		U2		U1		↑	
4006	<i>Rupicapra r. tatraca</i>	II*, IV	U2		U1		U1		↑	
4070	<i>Kosodrevina</i>	I	FV		FV		FV		=	
1087	<i>Rosalia alpina</i>	II*, IV	FV	FV	FV	FV	U1	U1	↑	↑
1352	<i>Canis lupus</i>	II*	FV	U1	FV	U1	FV	U1	=	↑
1354	<i>Ursus arctos</i>	II*, IV	FV		FV		FV		=	
1355	<i>Lutra lutra</i>	II, IV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	↑	↑
2001	<i>Lissotriton montandoni</i>	II, IV	U1		U1		U1		↑	

Tab. 10: Hodnotenie stavu predmetných biotopov v SKUEV0302 Ďumbierske Tatry a v projektovom území a ciele

Biotop/druh	Stav biotopu/druhu v UEV	Stav biotopu/druhu v projektovom území	Cieľ ochrany v projektovom území	Priorita
* 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy	A	A	udržanie stavu A	stredná
9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	A	B	zlepšenie stavu na stav A	stredná
9110 Kyslomilné bukové lesy	B	B	zlepšenie stavu na stav A	stredná
9140 Javorovo-bukové horské lesy	A	B	zlepšenie stavu na stav A	stredná
9410 Smrekové lesy vysokobylinné	A	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná
* 4070 Kosodrevina	A	A	udržanie stavu A	vyšoká
* 1087 <i>Rosalia alpina</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná
4003 <i>Marmota marmota latirostris</i>	B	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná
4006 <i>Rupicapra rupicapra tatraca</i>	B	B	zlepšenie stavu na stav A	vyšoká
* 1352 <i>Canis lupus</i>	B	B	zlepšenie stavu na stav A	nízka
* 1354 <i>Ursus arctos</i>	B	B	zlepšenie stavu na stav A	nízka
1355 <i>Lutra lutra</i>	B	B	udržanie stavu B	nízka
2001 <i>Lissotriton montandoni</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	nízka

SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry

Projektové opatrenia v SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry sú zamerané na zlepšenie stavu biotopu a druhov: Kr 10 Kosodrevina (* 4070) a črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), jasoň červenooký (*Parnassius apollo*) a skokan hnedý (*Rana temporaria*).

Tab. 11: Celkový stav predmetných druhov a biotopu v rámci Slovenska v alpskom (ALP) a panónskom (PAN) bioregiónu a ciele

Kód	Názov biotopu	Príloha smernice	ALP 2007	PAN 2007	ALP 2013	PAN 2013	ALP 2019	PAN 2019	ALP cieľ	PAN cieľ
4070	Kosodrevina	I*	FV		FV		FV		=	
1902	<i>Cypripedium calceolus</i>	II, IV	U1	U1	U1	U1	U1	U1	↑	↑
1213	<i>Rana temporaria</i>	V	FV	U1	FV	U1	U1	U1	↑	↑
1057	<i>Parnassius apollo</i>	IV	U1		U1		U1		↑	

Tab. 12: Hodnotenie stavu predmetných druhov a biotopu v SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry a v projektovom území a ciele

Biotop	Stav biotopu v UEV	Stav biotopu v projektovom území	Cieľ ochrany v projektovom území	Priorita
* 4070 Kosodrevina	A	A	udržanie stavu A	vysoká
1902 <i>Cypripedium calceolus</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	nízka
1213 <i>Rana temporaria</i>	C	C	zlepšenie stavu na stav B	nízka
1059 <i>Parnassius apollo</i>	D	D	zlepšenie stavu na stav C	vysoká

Národná sústava chránených území

Cieľom ochrany vo vybranom chránenom území (CHÚ) je ochrana viacerých biotopov európskeho významu, ako aj ochrana prirodzených procesov a iných prírodných hodnôt. Projektové opatrenia v tomto CHÚ sú zamerané na zlepšenie stavu biotopu európskeho významu minimálne v projektovom území.

Národný park Nízke Tatry (NAPANT) a jeho ochranné pásmo

Projektové opatrenia v NAPANTE sú zamerané na zlepšenie stavu biotopu: Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) a Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110).

Tab. 13: Celkový stav predmetných biotopov v rámci Slovenska v alpskom (ALP) a panónskom (PAN) bioregiónu a ciele

Kód biotopu	Názov biotopu	Príloha smernice	ALP 2007	PAN 2007	ALP 2013	PAN 2013	ALP 2019	PAN 2019	ALP cieľ	PAN cieľ
9410	Smrekové lesy vysokobylinné	I	U1		U1		U1		↑	
9130	Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	I	FV	FV	FV	FV	U1	FV	↑	=
9110	Kyslomilné bukové lesy	I	FV	U1	FV	U1	FV	U1	=	↑

Tab. 14: Hodnotenie stavu predmetných biotopov v NAPANTe a v projektovom území a ciele

Biotop	Stav biotopu v NAPANT-e	stav biotopu v projektovom území	cieľ ochrany v projektovom území	priorita
9410 Smrekové lesy vysokobylinné	C	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná
9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	B	B	zlepšenie stavu na stav A	vysoká
9110 Kyslomilné bukové lesy	C	C	zlepšenie stavu na stav B	stredná

Vysvetlivky k tabuľkám:

stav biotopu/druhu v území: **A** – priaznivý – výborný, **B** – priaznivý – dobrý, **C** – nepriaznivý – narušený, **D** – nepriaznivý – nevyhovujúci

stav biotopu/druhu podľa škály Európskej komisie: **FV** – priaznivý, **U1** – nepriaznivý – nevyhovujúci, **U2** – nepriaznivý – zlý (Polák a Saxa, 2005):

Grafické znázornenie v tabuľke je vo forme „semafórových farieb“ – zelená znamená, že situácia je v poriadku, oranžová znamená stav pohotovosti, červená – pozor, situáciu je potrebné riešiť.

FV- priaznivý stav (biotopu/druhu)
U1- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – nevyhovujúci
U2- nepriaznivý stav (biotopu/druhu) – zlý

↑ druhy a biotopy v nepriaznivom stave v príslušnom biogeografickom regióne, z ktorých 30 % do r. 2030 by malo vykazať zlepšený stav alebo pozitívny trend.

= druhy a biotopy v priaznivom stave, u ktorých by nemalo dôjsť k zhoršeniu trendov a stavu.

* prioritné biotopy a druhy európskeho významu, za zachovanie ktorých má Európska únia mimoriadnu zodpovednosť.

Konkrétny cieľ ochrany a priorita ochrany v rámci jednotlivých CHVÚ, ÚEV a CHÚ sú viazané na stav biotopu/druhu v projektovom v území. V prípade stavu biotopu priaznivý – výborný (A), je potrebné tento stav zachovať, aby prípadné zhoršenie nemalo vplyv na celkové hodnotenie stavu biotopu v bioregiónu. V ostatných prípadoch je potrebné dosiahnuť zlepšenia stavu v území, čo môže prispieť k zlepšeniu stavu biotopu/druhu v rámci celého bioregiónu.

4. Problémy v projektovom území

Hlavnými problémami v projektovom území nachádzajúcich sa v rámci uvedených CHVÚ, ÚEV, ako aj NAPANT a v ich bezprostrednom okolí, ktoré sa negatívne prejavujú na predmetných biotopoch

a druhoch, je **úbytok starších lesných porastov s vhodnou štruktúrou** a s dostatkom starých stromov alebo dutinových stromov, príp. **nehodná štruktúra a drevinové zloženie mladších porastov**. Pri plánovanej obnove realizovanej klasickými postupmi sú staršie porasty postupne nahrádzané mladými rovnovekými a relatívne rovnorodými porastami, v ktorých absentujú staré stromy. Ďalším problémom je zmenené drevinové zloženia a štruktúra lesných biotopov v prospech porastov s nepôvodnou drevinovou skladbou a značne nivelizovanou rovnovekou štruktúrou, ktoré môžu mať za následok absenciu alebo nedostatočné zastúpenie niektorých drevín typických pre prirodzené zloženie daných biotopov a tiež nedostatočné množstvo starých stromov a hrubého mŕtveho dreva, ktoré sú nevyhnutné pre cieľové druhy. K problémom zhoršujúcim stav vybraných druhov a biotopov v neposlednom rade patrí aj **využívanie nevhodných a necitlivých ťažbových postupov** a ťažbovo-dopravných technológií pri obnove aj pri výchove lesných porastov, ako aj **aplikácia pesticídov**. Rovnako negatívne vnímame rozmáhajúci sa turizmus v predmetných územiach a nedodržiavanie zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody krajiny v znení neskorších predpisov (zber rastlín a ich plodov, zvýšený pohyb návštevníkov mimo vyznačené turistické trasy, rušenie hniezdiaceho vtáctva a pod.).

Tab. 17: Vplyvy a ohrozenia v projektovom území

Kód vplyvu/ohrozenia	Popis vplyvu/ohrozenia
A03.03	opustenie pôdy / nedostatok kosenia
B02	manažment lesa
B07	lesnícke aktivity nešpecifikované vyššie
F03.01.01	škody spôsobené poľovnou zverou
F04	zber, odstraňovanie rásln, všeobecne
G02.09	pozorovanie prírody
G05.01	zošľapávanie, nadmerné využívanie
M02	zmeny biotických podmienok

5. Navrhované riešenia

Zlepšenie stavu druhov európskeho významu a druhov vtákov, resp. zachovanie ich priaznivého stavu, bude zabezpečené predovšetkým zlepšením stavu ich biotopov, druhového zloženia alebo štruktúry lesných porastov smerom k prirodzenej – diferencovanej štruktúre, využívaním citlivejších postupov ťažby (prírode blízke obhospodarovanie lesa) a približovania dreva pri výchovnej aj obnovnej ťažbe porastov, ako aj vylúčením nevhodných praktík (napr. používanie pesticídov). Na nelesných biotopoch sa zabezpečí posilnenie druhovej diverzity biotopov pravidelným kosením, mulčovaním a odstraňovaním biomasy.

Ciele budú dosiahnuté nižšie uvedenými skupinami opatrení. **Opatrenia budú realizované vlastníkom/obhospodarovateľom lesa počas rokov 2022 až 2028, na základe zmluvného vzťahu s dodávateľom prác.** Zdrojom financovania bude Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP).

Zoznam podporovaných opatrení:

V projekte môžu byť podporené nasledovné samostatné aktivity – opatrenia, ktorými bude zabezpečené zachovanie alebo zlepšenie stavu vybraných druhov a biotopov európskeho významu v projektovom území:

Opatrenie č. 1: Obnova porastov – prirodzené drevinové zloženie

Obnova lesných porastov bude podriadená dosiahnutiu prirodzeného drevinového zloženia alebo aspoň maximálnemu možnému priblíženiu sa k prirodzenému drevinovému zloženiu. Dôraz bude kladený na prirodzenú obnovu, v prípade potreby budú umelou obnovou vnášané a dopĺňané cieľové dreviny chýbajúce, alebo deficitne zastúpené v prirodzenom zmladení. Podporené bude aj ponechávanie stanovištne prirodzených pionierskych drevín, príp. využitie obnovy cez tzv. prípravný les. Nedôjde k úmyselnej obnove a ani k inej podpore stanovištne nepôvodných drevín. Introdukované dreviny alebo medzidruhové hybridy domácich drevín a exotických druhov nebudú používané vôbec, a to ani v prípadoch, ak sú uvedené v modeloch hospodárenia.

V odôvodnených prípadoch možno pre zabezpečenie vyššej úspešnosti prirodzeného zmladenia využiť aj pomiestne zraňovanie pôdy na náhodne rozmiestnených plôškach.

Na ťažko zalesniteľných a zaburinených plochách môže byť aplikovaná mechanická príprava pôdy (avšak nie celoplošná) a/alebo výsev prípravných drevín.

V prípade zvýšeného ohrozenia prirodzenej alebo umelej obnovy zverou bude využitá (nechemická) ochrana pred zverou – prioritne budovaním oplôtkov alebo aplikáciou ochrany založenej na báze prírodných a/alebo prirodzene (biologicky) rozložiteľných materiálov (napr. ovčia vlna alebo iné vhodné alternatívy). V odôvodnených prípadoch aj nechemická ochrana proti burine.

Opatrenie č. 2: Jemnejšie spôsoby obnovy

Obnova lesných porastov bude realizovaná s cieľom postupného dosiahnutia stabilného viacvrstvého lesa spĺňajúceho charakteristiky trvalo-viacetážových porastov alebo lesa s výberkovou štruktúrou (v prípade už vhodne štruktúrovaných porastov s cieľom udržania, príp. zlepšenia štruktúry). Spôsob realizácie obnovy bude založený najmä na princípoch prírody blízkeho obhospodarovania lesa, so zvýšeným dôrazom na prácu s jednotlivými stromami alebo skupinami stromov a s ešte sprísnenými kritériami na maximálne veľkosti obnovných prvkov, príp. so zohľadnením ďalších požiadaviek ochrany prírody a pri dodržaní minimálne nasledovných kritérií:

Pri porastoch v tzv. traktorových terénoch: vykonávanie podrastového hospodárskeho spôsobu s veľkosťou prvku maximálne 0,2 ha; v prípade dominancie tiennych drevín prioritne jednotlivým alebo hlúčikovým výberom stromov; pri účelovom hospodárskom spôsobe všade tam, kde to podmienky neznemožňujú, obnoviť aspoň na časti plochy formou jednotlivého max. hlúčikového výberu.

Pri porastoch v tzv. lanovkových terénoch: vykonávanie podrastového hospodárskeho spôsobu max. na 1 výšku porastu s veľkosťou prvku do 0,5 ha v prípade dorubu. Prvé fázy obnovy môžu byť realizované na väčších výmerách, no musia spĺňať aspoň limity prírody blízkeho obhospodarovania lesa. Ak to prevádzkové alebo prírodné podmienky umožňujú tak aj tu uplatňovať prioritne jednotlivý až skupinový výber alebo uprednostnenie účelového hospodárskeho spôsobu s obdobnými cieľmi. V odôvodnených prípadoch, kedy je to skutočne potrebné pre zlepšenie stavu biotopov bude možné využiť aj väčšie obnovné prvky, avšak iba za dodržania všetkých postupov prírody blízkeho obhospodarovania lesa a príp. ďalších podmienok ochrany prírody.

Sústredovanie vyťaženej drevnej hmoty:

Bude realizované prednostne v zimnom období (ak to podmienky alebo iné záujmy ochrany prírody umožňujú) čo najšetrnejším spôsobom, ktorý je možný dosiahnuť pri daných terénnych podmienkach a dostupných technológiách. Pri vykonávaní ťažby budú aplikované čo najjemnejšie dosiahnuteľné spôsoby jej vykonávania (dôraz na smerovú stíňku), prednostne sortimentovou metódou – s rozrezom kmeňa min. na 2 ks s aplikáciou primeraných preventívnych opatrení na minimalizáciu škôd na

ostávajúcom poraste (smerové kladky, preventívna ochrana stromov a pod.) s dôrazom na ochranu stromov ponechaných na dožitie. Dôraz bude kladený na realizáciu dostupných a primeraných opatrení na minimalizáciu vzniku erózie a/alebo nadmerného zhutňovania pôdy pohybom ťažkých mechanizmov v poraste.

Ak to podmienky umožnia, je využité približovanie koňom, železným koňom alebo aspoň kombináciu približovania koňmi a inou technológiou.

Opatrenie č. 3: Ponechanie stromov na dožitie

Vo vybraných JPRL bude na dožitie ponechané určité množstvo živých stojacich stromov bez zjavných známkov výraznejšieho poškodenia, ktoré môže viesť k predčasnému odumretiu stromu. Stromy na dožitie budú ponechované jednotlivo alebo v skupinách, v odôvodnených prípadoch aj ako ucelené časti porastu. Budú to stromy hornej etáže, ktorých rozmery (výška, $d_{1/3}$) dosahujú minimálne rozmery stredného kmeňa konkrétnej dreviny v obnovovanej JPRL v príslušnej etáži, s preferenciou ponechávania viacerých druhov drevín podľa prirodzeného drevinového zloženia. Prioritne budú vyberané hrubé alebo vzácne stromy podľa metodického pokynu mapovania lesných biotopov (ŠOP SR, 2013) alebo významné biotopové a hniezdne stromy. V prípade výskytu cennejších druhov alebo jedincov v nižších etážach je možné tieto vybrať aj v nižších etážach (s primerane aplikovanými kritériami výberu).

Stromy na dožitie budú vyberané na celej ploche JPRL, pričom na obnovovanej ploche v počte spravidla minimálne 10 stromov/ha obnovovanej plochy.

Takéto stromy alebo skupiny stromov na dožitie budú jednoznačne identifikované a evidované.

Stromy na dožitie je možné ponechať jednotlivo až v skupinách za účelom posilnenia alebo zlepšenia druhovej ochrany. Napr. lokality s druhmi rodu *Orchidea* naviazané na lesný ekosystém, kde je potrebné zachovať dospelé stromy s cieľom zachovania a zlepšenia klimatických pomerov, mykorízy, lokality s výskytom chránených húb, rias a pod.

Opatrenie č. 4: Ponechávanie hrubého mŕtveho dreva

Vo vybraných JPRL bude ponechaná časť hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad. Počíta sa odumreté drevo za nasledovných podmienok a s nasledovnými parametrami:

- Minimálne priemerná hrúbka všetkej odumretej drevnej hmoty nad 7 cm hrúbky (bez kôry), spĺňajúcej nižšie uvedené parametre, v danej JPRL (ideálne aspoň hrúbka stredného kmeňa v JPRL). Za minimálny možný priemer pre podporu ponechania v poraste sa počíta 7 cm bez kôry (hrubina), pričom takáto tenká hmota sa berie do úvahy iba v prípadoch mladých lesných porastov do 50 rokov a ak sa v poraste nenachádza hrubšia odumretá drevná hmota;
- Miera rozkladu: buď čerstvé alebo maximálne v počiatočných fázach rozkladu, v technickom stave a pri ostatných parametroch pri ktorých je ešte reálne možné jeho speňaženie;
- Počítajú sa stojace aj ležiace kmene. Ak to podmienky umožňujú, ponechované kmene nebudú prepilované.

Stromy na dožitie je možné ponechať jednotlivo až v skupinách za účelom posilnenia alebo zlepšenia druhovej ochrany napr. druhy (huby, riasy) naviazané na rozkladajúce sa drevo.

Takéto mŕtve drevo bude evidované.

Opatrenie č. 5: Výchova mladých lesných porastov

V rámci výchovných zásahov bude selekcia stromov a intenzita zásahu podriadená cieľu zabezpečenia čo najlepšej zhody drevinového zloženia porastu s prirodzeným drevinovým zložením na lokalite, vrátane zastúpenia pionierskych drevín (kritériá prirodzenosti rovnaké ako pri opatrení č. 1). Zásahy budú preto zamerané na prednostné odstraňovanie stanovištne neprirodzených druhov a podporu deficitne zastúpených prirodzených drevín, prípadne naplnenie ďalších podmienok vyžadujúcich si špecifický prístup jednotlivých druhov.

V odôvodnených prípadoch, v rámci výchovných zásahov, bude aplikované aj vyvetvovanie s cieľom uvoľnenia a podpory cieľových alebo vzácnych stromov spĺňajúcich kritériá pôvodnosti na danom stanovišti. Obdobne aj v prípade zvýšeného rizika poškodenia zverou, kedy bude v rámci vykonania výchovného zásahu použitá aj individuálna ochrana takýchto stromov pred lúpaním, založená na báze prírodných a/alebo prirodzene (biologicky) rozložiteľných materiálov (napr. obväzovanie haluzinou a pod.). V odôvodnených prípadoch je možné použiť aj polynet.

Pre sprístupňovanie porastov za účelom realizácie výchovných zásahov spĺňajúcich vyššie uvedené kritériá a obdobne aj pre podporu približovania koňmi alebo železným koňom či ich kombináciu s inými technológiami, primerane platí to isté ako pri opatrení č. 2.

Opatrenie č. 6: Premena drevinového zloženia – predsadby/predsejby a podsadby/podsejby

Vo vybraných lesných porastoch s výrazne zmeneným drevinovým zložením bude začatá premena drevinového zloženia pomocou prirodzeného zmladenia a predsadby/predsejby alebo podsadby/podsejby stanovištne prirodzenými drevinami. Pre prirodzenosť drevín platia rovnaké kritériá ako pri opatrení č. 1.

Predsadby/predsejby a podsadby/podsejby budú podporované prioritne na malých plôškach (hlúčiky), vo väčších súvislých plochách iba v nevyhnutných a odborne odôvodnených prípadoch.

V prípade potreby bude aplikovaná aj ochrana proti škodám spôsobených zverou pri rovnakých podmienkach, ako pri opatrení č. 1 alebo, v odôvodnených prípadoch, nechemická ochrana proti burine.

Opatrenie č. 7: Nahradenie chemickej ochrany

Opatrenie sa vzťahuje na nahradenie chemickej ochrany drevín inou – nechemickou formou ochrany. Pôjde predovšetkým o ochranu pred burinou a ochranu pred zverou. V prípade ochrany proti zveri sú prípustné iba postupy spĺňajúce kritériá uvedené pri opatreniach č. 1 a 5.

Opatrenie č. 8: Zmena štruktúry porastov v hlucháních lokalitách

V rámci tohto opatrenia dôjde k zmene štruktúry mladých lesných porastov nad rámec zásahov plánovaných v platnom PSL, a to v lokalitách hlucháňa hôrneho identifikovaných v platnom programe záchrany hlucháňa hôrneho a v súlade s princípmi uvedenými v tomto programe záchrany.

Pre sprístupňovanie porastov za účelom realizácie výchovných zásahov spĺňajúcich vyššie uvedené kritériá a obdobne aj pre približovanie koňmi alebo železným koňom či ich kombináciu s inými technológiami, primerane platí to isté ako pri opatrení č. 2.

Opatrenie č. 9: Ponechanie na samovývoj

V rámci tohto opatrenia dôjde k ponechaniu plochy na samovývoj – tzv. bezzásahový režim opatreniami a obmedzeniami prakticky totožný s 5. stupňom ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Opatrenie č. 10: Kosenie, mulčovanie a odstránenie biomasy na TTP a ostatných pozemkoch

V rámci tohto opatrenia dôjde k nastaveniu pravidelného manažmentu trvalých trávnych porastov kosením 1 – 2-krát ročne, v závislosti od lokálnych podmienok a vývoja nelesného biotopu. Súčasťou bude aj odstraňovanie pokosenej biomasy z ošetrovanej plochy, príp. podľa potreby a aktuálneho vývoja, aj odstraňovanie časti náletových drevín.

Opatrenie č. 11: Zber semena, starostlivosť o semenné sady, pestovanie semenáčikov a sadeníc v lesných škôlkach

Cieľom tohto opatrenia je zabezpečiť zber semien lesných drevín z geneticky pôvodných semenných zdrojov, ošetrovanie a uskladnenie semena. Následne vhodnými pestovnými postupmi vypestovanie semenáčikov a sadeníc, ktoré sa použijú na zalesňovanie a dopĺňanie v rámci umelej obnovy lesných porastov (opatrenie č. 1 a 6). Pestovanie semenáčikov a sadeníc sa uskutoční v lesných škôlkach na voľných záhonoch alebo vhodných substrátoch. Súčasťou tohto opatrenia je ošetrovanie a starostlivosť o sadenice. Starostlivosťou sa rozumie tienenie, kyprenie, podrezávanie, mechanické a chemické ničenie buriny. Ďalšou starostlivosťou je príprava pôdy (orba, bránenie, valcovanie), zavlažovanie a hnojenie. Na zalesnenie sa použijú voľnokorenné alebo obaľované (krytokorenné) sadenice. Prevádzka semenných sadov zahŕňa nasledovné opatrenia: budovanie a oprava oplotenia semenných sadov, osadenie a výmena drevených kolov, tvarový rez, zber semena, kosenie sadu, mechanická a chemická ochrana.

Opatrenie č. 12: Zlepšovanie stavu rašeliniskových lesíkov, prechodných rašelinísk, sukcesne zmenených rašelinísk, slatín, sukcesne zmenených slatín na lesných pozemkoch s porastovou plochou, podmáčaných až zamokrených lesných biotopov, brehových porastov s vysokou hladinou podzemných a povrchových vôd

Cieľom tohto opatrenia je zlepšenie stavu alebo udržanie priaznivého stavu podmáčaných lesných biotopov a lesných porastov s hydromorfnými pôdami. Opatrenia sú zamerané na redukciu drevín, biomasy, zachovanie a/alebo zlepšenie hydrického režimu, zachovanie a/alebo zlepšenie priaznivého stavu chránených druhov, lesných a nelesných biotopov. V lesných porastoch sa v závislosti od stanoveného cieľa uskutoční výrub drevín v požadovanej sile a intenzite (0-100 %). Na rašeliniskových stanovištiach sa odstránená biomasa môže premiestniť na suchšie alebo vyvýšené miesta. Na lokalitách s výskytom nelesných biotopov a chránených druhov sa realizuje ručné kosenie (krovinorez), mulčovanie, príp. odstránenie biomasy na vhodné miesta. V častiach, kde je potrebné zlepšiť hydrický režim je možné budovať drobné prehrádzky, resp. vybudovať meandre, slepé ramená a pod. Za účelom zlepšenia stavu biotopov a druhov sa vo vybraných častiach môže znížiť zakmenenie pod 0,7 s tým, že opatrenie je možné vykonať na základe súhlasu štátnej správy lesného hospodárstva a príslušného odborného lesného hospodára.

Opatrenie č. 13: Lesná dopravná sieť

V nevyhnutnej miere tam, kde z objektívnych dôvodov nie je možné zabezpečiť potrebné jemné formy obhospodarovania bez nového sprístupnenia alebo bude takéto sprístupnenie jednoznačne citlivejšie než použitie inej technológie, bude realizované aj sprístupnenie dotknutých porastov, a to nasledovnými spôsobmi:

Budovanie približovacích liniek za použitia ukázkových, environmentálne vhodných a citlivých spôsobov s minimalizáciou zásahu do terénu; trasovanie prevažne po vrstevnici.

Budovanie nových lesných ciest alebo rekonštrukciu už existujúcich pre potreby prírody blízkeho obhospodarovania lesa v jednotlivých navrhovaných lokalitách. Budú to ukázkové postupy šetrného a environmentálne vhodného spôsobu výstavby alebo rekonštrukcie cesty, ktoré v porovnaní k alternatíve bez výstavby/rekonštrukcie cesty nespochybniteľne umožnia uplatnenie citlivejšieho manažmentu vedúceho k zlepšeniu stavu druhov alebo biotopov.

Oprávnenými aktivitami sú:

- Inventarizácia súčasného stavu lesnej dopravnej siete (LDS) - posúdiť a zhodnotiť jej súčasný technický stav a mieru sprístupnenia lesných porastov, na základe zistenia dĺžky, hustoty a kvality lesných ciest podľa jednotlivých kategórií, ako aj ostatných dopravných zariadení LDS navrhnúť výstavbu, údržbu, opravu, rekonštrukciu, prevenciu, revitalizáciu, rekultiváciu, asanáciu a sanáciu (zdroj terminológie - Optimalizácia sprístupnenia lesnej pôdy, NLC Zvolen, 2015) s cieľom skvalitnenia stavu biotopov európskeho významu;
- Údržba lesnej cesty: súhrn prác a pravidelná starostlivosť o cestu na zaistenie jej prevádzkovo vyhovujúceho stavu a na prevenciu pred opravami;
- Oprava lesnej cesty: stavebné práce, ktorými sa odstraňujú poruchy, opotrebenia alebo poškodenia cesty alebo jej častí;
- Rekonštrukcia lesnej cesty: prestavba cesty alebo stavebné úpravy, ktorými sa mení výškové alebo smerové usporiadanie cesty, zosilňujú staré nosné konštrukcie, alebo celková zmena cieľa a využitia stavby (napr. prebudovanie nižšej triedy cesty na vyššiu triedu) alebo jej objektov a častí; výmena súčastí vybavenia pozemnej komunikácie, spojená prípadne s rekonštrukciou vozovky;
- Prevencia: opatrenia na predchádzanie závažným porušeniam na lesných cestách a účelových zariadeniach realizované v rámci údržby sanácia lesnej cesty: opatrenia na záchranu, zachovanie a zlepšenie súčasného nepriaznivého stavu cesty alebo jej časti;
- Asanácia lesnej cesty: odstránenie, zrušenie, stavebná alebo iná úprava na odstránenie časti, resp. celej cesty, prípadne jednoduchá rekultivácia cesty, napríklad zalesnením, alebo vegetačnou úpravou;
- Revitalizácia lesnej cesty: oživenie, opatrenia na obnovenie štruktúry blízkej prírode a životodarných väzieb a procesov v určitej časti cesty; obnova prírodného stavu vegetačnou úpravou povrchu cesty alebo jej časti s využitím biologických materiálov, najmä výkopových a násypových svahov lesných odvozných ciest alebo pláne zemnej lesnej cesty;
- Rekultivácia lesnej cesty: rozsiahla prestavba, prebudovanie a úprava, ktorou sa mení jej celkový charakter alebo podstata; úprava poškodených alebo zdevastovaných pozemkov dotknutých výstavbou tak, aby boli znovu použiteľné na plnenie funkcií lesov, celkové zlepšenie stavu; biotechnická činnosť sledujúca zahľadenie následkov predchádzajúcej výstavby lesných ciest, ktoré sú už nevyužiteľné na lesnícku prevádzku a mohli by svojou prítomnosťou a svojím stavom negatívne pôsobiť na okolie;
- Ozelenenie cesty: vegetačná úprava povrchu cesty alebo jej častí, osev alebo výsadba melioračných a produkčných bylín (rastlín), ekologické prinavrátanie cesty alebo jej časti na plnenie pôvodných funkcií lesa.

Opatrenie č. 14: Oprava a údržba turistických značených chodníkov (TZCH) a turistickej infraštruktúry, revitalizácia okolia TZCH

Cieľom opatrenia je v rámci opravy a údržby TZCH a turistickej infraštruktúry zlepšiť a zachovať stav biotopov a chránených druhov rastlín. Opatrením sa usmernia turisti do koridoru TZCH, presmerujú sa trasy TZCH, zlepši sa vybavenosť a bezpečnosť TZCH, eliminuje sa zašľapávanie vegetácie pozdĺž TZCH a zmiernia sa pôdodestrukčné procesy na chodníkoch a v ich blízkom okolí. Opatrenie pozostáva z nasledovných činností: presmerovanie chodníkov, úprava povrchu (dláždenie, vyrovnanie povrchu) a príslušného okolia (svahovanie), usmernenie turistov pomocou drevených a textilných zábran, oprava a výmena drevených príp. oceľových mostíkov, turistických pútačov, smerníkov, lavičiek, odpočívadiel, prístreškov, informačných tabúl a turistického značenia (najmä pri zmene trasy TZCH). Na zlepšenie stavu biotopov a druhov sa vhodne použijú opatrenia na zmiernenie pôdodestrukčných procesov v blízkosti chodníkov a na miestach, kde vplyvom neregulovanej turistiky došlo k poškodeniu až k zničeniu biotopov alebo k zníženiu pokrývnosti vegetácie formou priečneho odvodnenia chodníkov, stabilizácie povrchu chodníkov a ich okolia a zamedzenia prístupu turistov a návštevníkov.

Infocentrá - budovanie, údržba, oprava budov a zariadení poskytujúcich návštevníkom NP komplexné informácie o ochrane prírody a krajiny s cieľom sústrediť návštevníkov NAPANT mimo chránených biotopov.

Opatrenie č. 15: Mapovanie stavu biotopov a druhov, sledovanie stavu biotopov a chránených druhov

Cieľom opatrenia je sledovanie trendu vývoja populácie, zmeny štruktúry a sledovanie stavu biotopov a chránených druhov v oblastiach, kde sa uskutočnili opatrenia v rámci projektu. Predovšetkým ide o mapovanie a sledovanie vybraných ukazovateľov stavu a štruktúry biotopov a druhov na trvalých výskumných plochách a vyhodnotenie účinnosti a efektivity opatrení. V rámci udržateľnosti projektu sa zabezpečí opakované mapovanie a sledovanie stavu vhodnými metódami. Získané výsledky sa využijú na zhodnotenie priaznivého stavu biotopov a druhov.

Správa NAPANT uskutoční zadávanie prác v rozsahu projektu, kontrolu vykonávania prác, kontrolu po ukončení a následné mapovanie vplyvov zrealizovaných aktivít na cieľové biotopy a druhy i kontrolu stavu biotopov.

Opatrenie č. 16: Ochrana lesa pred podkôrnym hmyzom

Investícia do ochrany lesa za účelom ochrany pred podkôrnym hmyzom.

Technické opatrenia:

Kúpa odkôrňovacích zariadení - ručných, mechanizovaných.

Kúpa atraktantov, lapačov.

Financovanie služieb súvisiacich s asanáciou napadnutej drevnej hmoty - odkôrnenie celokmeňové, drážkovaním, štiepkovanie drevnej hmoty, haluziny.

Manažmentové opatrenia:

Mapovanie výskytu podkôrneho hmyzu v biotopoch, inštalácia a demontáž odchyťových zariadení na podkôrny hmyz, periodická kontrola odchyťových zariadení.

Opatrenie č. 17: Strážna služba

Investícia spočíva v kontrolovaní návštevníkov projektového územia - dodržiavaní právnych predpisov na úseku ochrany prírody a krajiny (ako stráž prírody), na úseku lesného hospodárstva (ako lesná stráž), ako

aj zabezpečovanie protipožiarných hliadok. Opatrenie bude celoročne vykonávané v prípade lesného hospodárstva (napr. pôvod a nakladanie s drevnou hmotou) a ochrany prírody (napr. povolenia na vjazd, zber lesných plodov), či kontroly dodržiavania druhovej ochrany - zákaz vykopávania chránených rastlín, zákaz odchyty chránených živočíchov, porušovanie sezónnych uzáver turistických chodníkov a pod. Najexponovanejšie obdobie bude počas letného suchého obdobia zabezpečené v podobe protipožiarnych hliadok. Uvedené kontroly budú systematicky zabezpečované na dennej báze predovšetkým internými zamestnancami, aby pokrývali celé územie v primeranom rozptyle.

Ochrana biotopov pomocou protipožiarnej strážnej služby:

1. Realizovanej prostredníctvom fyzickej kontroly počas vykonávania protipožiarnych hliadok a
2. Realizovanej pomocou Protipožiarného kamerového systému na ochranu lesov.

6. Návrh opatrení

Chránené vtáče územie

SKCHVU018 Nízke Tatry

Cieľovými druhmi v projektovom území v rámci SKCHVU018 Nízke Tatry sú: tesár čierny (*Dryocopus martius*), hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*), tetrov holniak (*Tetrao tetrix*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*), ďubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), muchárik malý (*Ficedula parva*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*) a lelek obyčajný (*Caprimulgus europaeus*).

Operatívny cieľom je: zlepšenie stavu 5 druhov, resp. zachovanie priaznivého stavu 7 druhov v projektovom území.

V prílohe č. 2 sú v samostatných tabuľkách rozpísané navrhované opatrenia a riešené vplyvy a ohrozenia a ich priestorová identifikácia na úrovni JPRL (pre jednotlivé lesné celky) v projektovom území v rámci SKCHVU018 Nízke Tatry. Cieľové druhy pre jednotlivé JPRL v rámci projektového územia sú rovnako uvedené v samostatných tabuľkách

Opatrenia budú realizované na lesných pozemkoch s výmerou **10 298,26 ha**.

Územia európskeho významu

SKUEV0197 Salatín

Cieľovými biotopmi v projektovom území v SKUEV0197 Salatín sú: LS 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (* 9180), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.3 Javorovo – bukové horské lesy (9140), Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410) a Lk 1 Nížinné a podhorské kosné lúky (6510).

Operatívnym cieľom je udržanie stavu biotopov v projektovom území:

- biotopov 9140 a 9410 v stave B;
- biotopu 9130 v stave A.

Operatívnym cieľom je zlepšenie stavu biotopov v projektovom území:

- biotopov * 9180 a 6510 zo stavu C na stav B;

V prílohe č. 2 sú rozpísané navrhované opatrenia a riešené vplyvy a ohrozenia a ich priestorová identifikácia na úrovni JPRL (pre jednotlivé lesné celky) v projektovom území v rámci SKUEV0197 Salatín – LC Liptovská Osada Biely Potok. Cieľové biotopy pre jednotlivé JPRL v rámci projektového územia sú uvedené v prílohe č. 2.

Opatrenia budú realizované na lesných pozemkoch s výmerou **163,20 ha**.

SKUEV0296 Turková

Cieľovými biotopmi a druhmi v projektovom území v rámci SKUEV0296 Turková sú: Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150), Ls 6.2 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekové lesy (91Q0), črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*) a * poniklec slovenský (*Pulsatilla slavnica*).

Operatívnym cieľom je zlepšenie stavu biotopov v projektovom území:

- biotopov 9130 a 9150 zo stavu B na stav A;
- druhov * *Pulsatilla slavnica* a *Cypripedium calceolus* zo stavu C na stav B.

Operatívnym cieľom je udržanie stavu biotopu v projektovom území:

- biotopu 91Q0 v stave A.

V prílohe č. 2 sú rozpísané navrhované opatrenia a riešené vplyvy a ohrozenia a ich priestorová identifikácia na úrovni JPRL (pre jednotlivé lesné celky) v projektovom území v rámci SKUEV0296 Turková – LC Čierny Váh. Prehľad JPRL s cieľovým biotopom v rámci projektového územia sú uvedené v prílohe č. 2.

Opatrenia budú realizované na lesných pozemkoch s výmerou **240,67 ha**.

SKUEV0302 Ďumbierske Tatry

Cieľovými biotopmi a druhmi v projektovom území v SKUEV0302 Ďumbierske Tatry sú: Ls 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (* 9180), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls 5.3 Javorovo-bukové horské lesy (9140), Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410),

Kr 10 Kosodrevina (* 4070), * fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), * medveď hnedý (*Ursus arctos*), * vlk dravý (*Canis lupus*), * kamzík vrchovský tatranský (*Rupicapra rupicapra tatrica*), * svišť vrchovský tatranský (*Marmota marmota latirostris*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a mlok karpatský (*Lissotriton montandoni*).

Operatívnym cieľom je zlepšenie biotopov a druhov v projektovom území:

- biotopov 9130, 9110 a 9140 zo stavu B na stav A;
- biotopu 9410 zo stavu C na stav B
- druhu * *Rosalia alpina*, *Lissotriton montandoni*, *Marmota marmota latirostris*, zo stavu C na stav B;
- druhov * *Ursus arctos*, *Rupicapra rupicapra tatrica* a * *Canis lupus* zostavu B na stav A.

Operatívnym cieľom je udržanie stavu druhu v projektovom území:

- druhu *Lutra lutra* zo stavu B na stav B;
- biotopov * 9180, * 4070 zo stavu A na stav A.

V prílohe č. 2 sú rozpísané navrhované opatrenia a riešené vplyvy a ohrozenia a ich priestorová identifikácia na úrovni JPRL (pre jednotlivé lesné celky) v projektovom území v rámci SKUEV0302 Ďumbierske Tatry Tatry – LC Slovenská Ľupča, Brusno, Jasenie, Predajná, Ďumbier a Liptovský Ján. Prehľad jednotlivých JPRL s cieľovým biotopom v rámci projektového územia je uvedený aj v prílohe č. 2.

Opatrenia budú realizované na lesných pozemkoch s výmerou **5 799,56 ha**.

SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry

Cieľovým biotopom a druhmi v projektovom území v SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry sú biotopy: Kr 10 Kosodrevina (* 4070), črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), jasoň červenooký (*Parnassius apollo*) a skokan hnedý (*Rana temporaria*).

Operatívnym cieľom je zlepšenie stavu biotopov a druhu v projektovom území:

- druhov *Cypripedium calceolus* a *Rana temporaria* zo stavu C na stav B;
- druhu *Parnassius apollo* zo stavu D na stav C.

Operatívnym cieľom je: udržanie stavu biotopu v projektovom území:

- biotopu * 4070 v stave A.

V prílohe č. 2 sú rozpísané navrhované opatrenia a riešené vplyvy a ohrozenia a ich priestorová identifikácia na úrovni JPRL (pre jednotlivé lesné celky) v projektovom území v rámci SKUEV0310 Kráľovohoľské Tatry - LC Telgárt, Lesy na LHC Liptovská Teplička, LC Javorinka, LC Svarínka, LC Čierny Váh. Cieľové biotopy pre jednotlivé JPRL v rámci projektového územia sú uvedené v prílohe č. 2.

Opatrenia budú realizované na pozemkoch s výmerou **4 083,32 ha**.

Národná sústava chránených území

Cieľom ochrany vo vybranom chránenom území (CHÚ) je ochrana biotopu európskeho významu, ako aj ochrana prirodzených procesov a iných prírodných hodnôt. Projektové opatrenia v tomto CHÚ sú zamerané na zlepšenie stavu biotopu európskeho významu minimálne v projektovom území.

Národný park Nízke Tatry a jeho ochrané pásmo

Cieľovými biotopmi v projektovom území v rámci NAPANTu sú: Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130) a Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110).

Operatívnym cieľom je zlepšenie stavu biotopov v projektovom území:

- biotopov 9130 a 9150 zo stavu B na stav A;
- biotopu 9410 zo stavu C na stav B.

V prílohe č. 3 sú rozpísané navrhované opatrenia a riešené vplyvy a ohrozenia a ich priestorová identifikácia na úrovni JPRL pre LC Ďumbier v projektovom území v rámci NAPANTu. Prehľad jednotlivých JPRL s cieľovým biotopom v rámci projektového územia je tiež uvedený v prílohe č. 3.

Opatrenia budú realizované na lesných pozemkoch s výmerou **234,50 ha**.

7. Cieľový stav biotopov a druhov

Cieľom je zachovanie priaznivého stavu, resp. zlepšenie stavu vybraných biotopov a druhov európskeho významu, vrátane druhov vtákov, v projektovom území prostredníctvom realizácie vybraných manažmentových opatrení. Ide o nasledovné druhy a biotopy európskeho významu: tesár čierny (*Dryocopus martius*), hlucháň hôrny (*Tetrao urogallus*), tetrov holniak (*Tetrao tetrix*), pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), jariabok hôrny (*Tetrastes bonasia*), d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*), muchárik malý (*Ficedula parva*), muchárik bieločrký (*Ficedula albicollis*) a lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*) a d'ateľ bieločrptý (*Dendrocopos leucotos*), Ls 4 Lipovo-javorové sutinové lesy (* 9180), Ls 5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls 5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls 5.3 Javorovo – bukové horské lesy (9140), Ls 5.4 Vápnomilné bukové lesy (9150), Ls 9.2 Smrekové lesy vysokobylinné (9410), Ls 6.2 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekové lesy, Kr 10 Kosodrevina (* 4070), Ls 7.3 Rašeliniskové smrekové lesy (* 91D0) a * fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), * poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*), črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), * medveď hnedý (*Ursus arctos*), * vlk dravý (*Canis lupus*), vydra riečna (*Lutra lutra*) a mlok karpatský (*Lissotriton montandoni*).

Aktuálny stav vyššie menovaných biotopov a druhov európskeho významu a stav druhov vtákov na Slovensku (v rámci alpského a panónskeho biogeografického regiónu), v rámci jednotlivých ÚEV a v CHVÚ a stav v projektovom území, ako aj ich **cieľový stav v projektovom území po realizácii opatrení**, sú uvedené v tabuľkách v kapitole 3 tejto ďalšej dokumentácie. Opatrenia budú realizované na lesných aj nelesných pozemkoch s celkovou výmerou **10 532,76 ha**.

Hlavným problémom v projektovom území je úbytok starších lesných porastov s vhodnou štruktúrou, nevhodná štruktúra a drevinové zloženie mladších porastov, využívanie nevhodných a necitlivých ťažbových postupov, nedostatočné množstvo starých stromov a hrubého mŕtveho dreva, ako aj aplikácia pesticídov. Dosiahnutie cieľového stavu biotopov a druhov európskeho významu bude zabezpečené najmä prostredníctvom zlepšenia druhového zloženia alebo štruktúry lesných porastov smerom k ich prirodzenej štruktúre, využívaním citlivejších postupov ťažby a približovania dreva pri výchovnej aj obnovnej ťažbe porastov, ponechaním časti stromov na dožitie a časti hrubého mŕtveho dreva na prirodzený rozklad, ako aj vylúčením nevhodných praktík (napr. používanie pesticídov). Zlepšenie stavu druhov európskeho významu a druhov vtákov bude zabezpečené zlepšením stavu ich biotopov.

Projektové územie bude na základe stanovených manažmentových opatrení obhospodarované vlastníkom/obhospodarovateľom pozemkov, podľa pokynov a usmernení odborných zamestnancov Správy NAPANT, v ktorej pôsobnosti sa projektové územie nachádza (tab. 1 a 2.). Po ukončení projektu bude vlastník/obhospodarovateľ ďalej udržiavať ich priaznivý stav.

8. Ďalšie relevantné informácie

Predkladaná dokumentácia bude podkladom pre vypracovanie programov starostlivosti o vyššie uvedené ÚEV a CHVÚ.

Použitá literatúra:

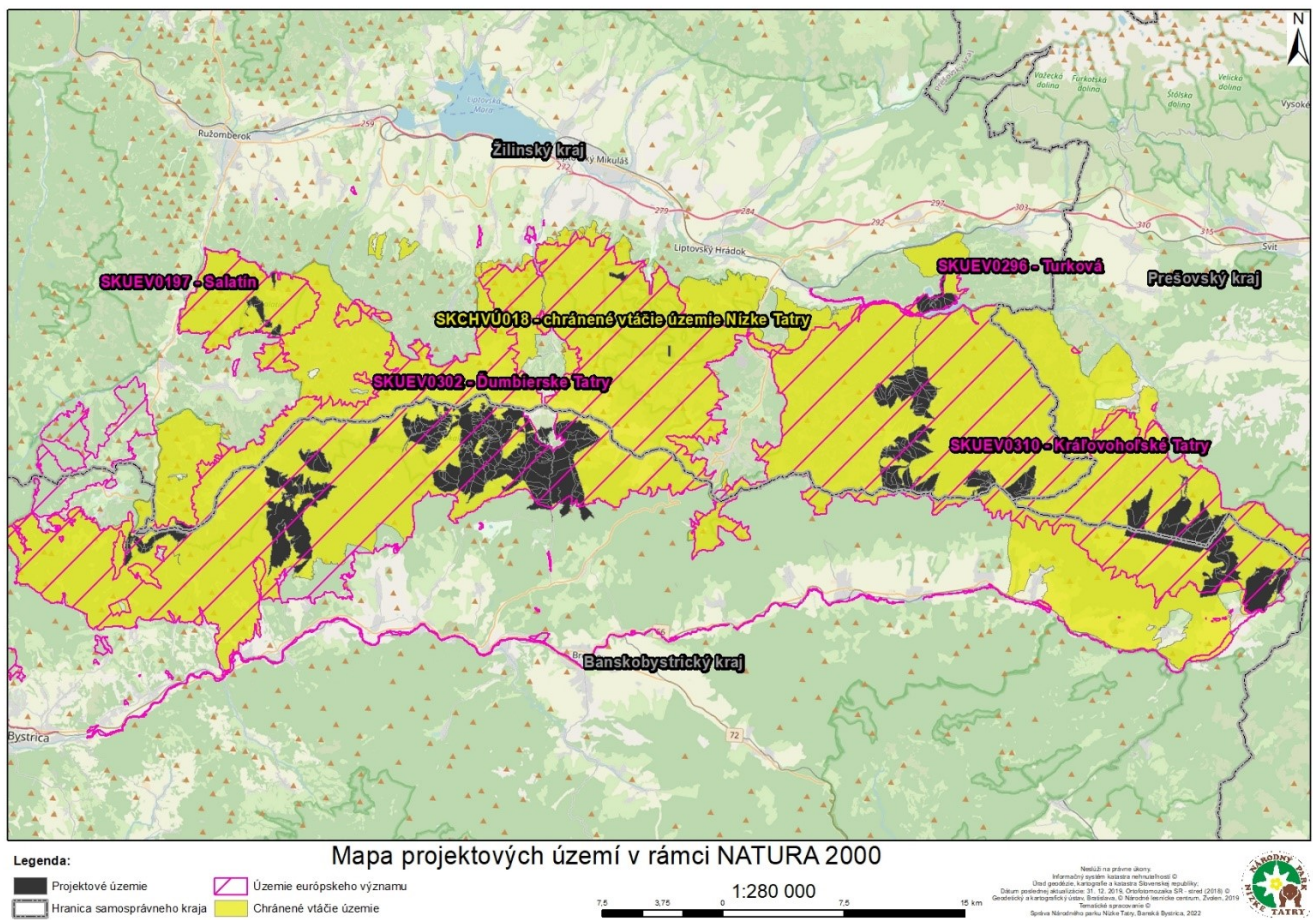
- výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu v znení neskorších predpisov
- vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- POLÁK, P., SAXA, A., (eds.), 2005: Priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu. ŠOP SR, Banská Bystrica, 736 s.
- STANOVÁ, V., VALACHOVIČ, M., (eds.) 2002: Katalóg Biotopov Slovenska. DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, Bratislava, 225 p.
- Prioritný akčný rámec financovania Natura 2000 v Slovenskej republike pre EÚ programové obdobie 2021-2027 (<https://www.minzp.sk/natura2000/prioritny-akcny-ramec-financovania-natura-2000-slovenskej-republike/>)
- Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu (<https://www.minzp.sk/files/sekcia-ochranyprrodyakrajiny/natura2000/zasady-starostlivosti-2022.pdf>)
- Program starostlivosti o CHVU018 Nízke Tatry - rozpracovaný návrh
- <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/summary/>
- <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/species/summary/>
- <https://nature-art12.eionet.europa.eu/article12/>
- <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=SKUEV0302>
- <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=SKUEV0310>
- <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=SKUEV0197>
- <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=SKUEV0296>

9. Spracovateľ

Dokument vypracovala Správa Národného parku Nízke Tatry so sídlom v Banskej Bystrici. Do prípravy predkladanej ďalšej dokumentácie bol zapojený kolektív Správy NAPANT.

10. Prílohy

Príloha 1: Mapové vymedzenie projektového územia v rámci príslušných ÚEV a CHVÚ:

Príloha 3: Identifikácia projektového územia na JPRL a prehľad cieľových biotopov pre jednotlivé JPRL

Lesný celok	Parcela	Výmera	JPRL			Opatrenie č. 1	Opatrenie č. 2	Opatrenie č. 3	Opatrenie č. 4	Opatrenie č. 5	Opatrenie č. 6	Opatrenie č. 7	Opatrenie č. 8	Opatrenie č. 9	Opatrenie č. 10	Opatrenie č. 11	Opatrenie č. 12	Opatrenie č. 13	Opatrenie č. 14	Opatrenie č. 15	Opatrenie č. 16	Opatrenie č. 17	riešené vplyvy a ohrozenia	BIOTOP
Ďumbier	1916/1	250526	463	_	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1916/1	250526	463	_	2									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1916/1	250526	464	a	2									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	464	a	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1916/1	250526	464	a	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	464	a	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1916/1	250526	464	b	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	468	a	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	468	a	2									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	468	a	3									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	468	b	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	468	b	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1909/20	28726	468	c	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1909/21	1511	468	c	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	469	_	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1916/1	250526	469	_	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	469	_	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1912/1	78673	469	_	2									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	469	_	2									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	470	_	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	471	a	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1917/1	215218	471	b	0									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné
Ďumbier	1909/1	246511	478	_	1									x						x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné

Ďumbier	1909/20	28726	478	_	1													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/1	246511	478	_	2													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/20	28726	478	_	2													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/1	246511	479	_	1													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/20	28726	479	_	1													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/1	246511	479	_	2													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/20	28726	479	_	2													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/1	246511	479	_	3													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	1909/20	28726	479	_	3													x									x	x	x	M02, F03.01.01	9410 Smrekové lesy vysokobylinné	
Ďumbier	396/6		322	a	1																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		322	a	2																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	397/1		322	a	2																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		322	b	0																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		322	c	0																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	397/1		322	c	0																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		323	a	1																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		323	a	2																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		323	b	0																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		324	_	0																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	397/1		324	_	0																						x		x	M02, F03.01.01	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy	
Ďumbier	396/6		337	a	0																				X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/6		337	b	1																				X			x		x	B02, B02.06	9110 Kyslomilné bukové lesy
Ďumbier	396/6		337	b	2																				X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/6		337	b	3																				X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/6		337	c	0																				X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/1		361	a	1	X		X	X																X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/2		361	a	1	X		X	X																X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8		361	a	1	X		X	X																X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/1		361	a	2																				X			x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy

Ďumbier	396/2		361	a	2					X									x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8		361	a	2					X									x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/1		364	_	1	X		X	X						X				x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8		364	_	1	X		X	X						X				x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8		364	_	2														x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8		366	_	1				X		X								x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/3		366	_	2						X								x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/6		366	_	2						X								x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8		366	_	2						X								x		x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	396/8	606243	367	_	1			x	x	x		x							x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	420/1	2539816	367	_	1			x	x	x		x							x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	420/1	2539816	367	_	2					x		x							x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	1885	553445	545	a	0	x	x	x	x						x		x		x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	1885	553445	545	b	0					x	x	x							x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	1885	553445	547	_	0	x	x	x	x						x		x		x	x	x	B02, B02.06	9110 Kyslomilné bukové lesy
Ďumbier	1888	87086	547	_	0	x	x	x	x						x		x		x	x	x	B02, B02.06	9110 Kyslomilné bukové lesy
Ďumbier	1885	553445	557	_	1	x	x	x	x						x		x	x	x	x	x	B02, B02.06	9110 Kyslomilné bukové lesy
Ďumbier	1885	553445	557	_	2					x							x		x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy
Ďumbier	1885	553445	559	a	0					x		x			x		x		x	x	x	B02, B02.06	9110 Kyslomilné bukové lesy
Ďumbier	1885	553445	559	b	0					x		x							x	x	x	B02, B02.06	9110 Kyslomilné bukové lesy
Ďumbier	1885	553445	560	a	0					x					x		x		x	x	x	B02, B02.06	9130 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy